

Національне бюро з питань збереження бібліотечних фондів: Стратегічний план на 2000—2003 рр.

Історія

Національне бюро з питань збереження бібліотечних фондів (НБЗ) було засноване в 1984 р. після опублікування доповіді Раткліфа стосовно політики збереження фондів та їх консервації у бібліотеках Великої Британії. НБЗ досягло значного успіху в популяризації збереження фондів як основного виду діяльності бібліотек та архівів на всій території країни. Було визнано унікальність становища НБЗ як центрального, незалежного органу в питаннях розвитку державних, міжнародних, регіональних та місцевих стратегій збереження. Робота Бюро становить спільний інтерес для тих, хто фінансує його діяльність, і є важливою для бібліотечної та архівної спільноти.

Межі компетенції

Керівний комітет НБЗ визначив такі функції Бюро:

- ✓ розробляти та координувати національну стратегію збереження традиційних і електронних засобів аудіовізуальної інформації;
- ✓ надавати інформаційні та довідкові послуги;
- ✓ впроваджувати кращі методи управління за допомогою освітніх та навчальних програм;
- ✓ координувати та ініціювати дослідницькі роботи.

Розробка та координація Національної стратегії збереження бібліотечних фондів

Для розробки Національної стратегії збереження бібліотечних фондів (НСЗФ) важливо визначити обсяг та суть проблеми збереження фондів у бібліотеках і в архівах. Необхідно буде координувати збереження відповідно до встановлених пріоритетів. Під час розробки Національної стратегії потрібно врахувати схему фінансування збереження національних фондів.

- ❖ До 2003 р. ми матимемо засоби, які дозволять нам оцінювати обсяг та суть потреб

збереження науково-дослідницьких зібрань у британських та ірландських бібліотеках і архівах. Цього можна досягти завдяки регулюванню **програми оцінки потреб збереження фондів**; розробці **реєстру стану фондів і статусу зберігання**; а також завдяки розробці **Національної стратегії створення заміників**.

Ми повинні:

- ❖ створити узгоджену на державному рівні й втілену через співробітництво на місцях національну стратегію збереження бібліотечних та архівних матеріалів, включаючи **цифрові матеріали**;
- ❖ визначити головні джерела фінансування у бібліотечному й архівному секторах і просуватися у напрямі розробки узгодженого підходу до фінансування робіт зі збереження та консервації фондів.

Інформаційний та довідковий сервіс

НБЗ надає інформацію, яка стосується питань збереження. В майбутньому здійснюватиметься нагляд за **довідковим сервісом**, аби гарантувати подачу інформаційним сервісом матеріалів чи у друкованому форматі чи доставлених в електронному вигляді через веб-сайт НБЗ, які б відповідали потребам користувачів.

Інформаційний та довідковий сервіс неухильно втілюватиме в життя передові методи управління завдяки розповсюдженню знань та досвіду, інформації і досліджень, що стосуються основних видів діяльності НБЗ з розробки Національної стратегії збереження фондів.

- ❖ Двічі на рік ми видаватимемо **журнал НБЗ**. Витрати та передплата ретельно контролюватимуться.
- ❖ Ми й надалі переглядатимемо й розширюватимемо спектр **брошур** та інших видів **публікацій**, необхідних для підтримки ефективності ресурсів, якими користуватимуться керівники програм збереження.

- ❖ Ми втілимо в життя результати перевірки роботи інформаційного та довідкового сервісу разом з ринковою стратегією журналу НБЗ.
- ❖ Бюро підтримуватиме тісні зв'язки з іншими організаціями у Великій Британії і за кордоном у сфері управління збереженням, консервації та освіти, аби уникнути повторів і гарантувати ефективно використання коштів.

Впровадження кращих методів управління за допомогою освітніх та навчальних програм

НБЗ було засноване, щоб стати відправною точкою в питанні інформування людей про необхідність збереження фондів та запровадження кращих методів управління завдяки освітнім і навчальним програмам. Для забезпечення потреб своїх користувачів Бюро дотримуватиметься цього напрямку, укладаючи **партнерські** угоди з іншими організаціями у Великій Британії й поза її межами. Бюро вдосконалюватиме свою роботу.

- ❖ Завдяки спеціальній робочій групі ми й надалі визначатимемо **навчальні потреби** й впроваджуватимемо **освітні заходи** для керівників програм збереження, спеціалістів із консервування матеріалів та менеджерів цифрових технологій.
- ❖ Впроваджуватимемо навчальні курси з управління збереженням на базі шкіл, бібліотек й архівів.
- ❖ Поглиблюватимемо розвиток планового підходу до навчання та освіти у приватному і державному секторах.

Координація та ініціювання досліджень

НБЗ і надалі ініціюватиме проведення досліджень, діятиме як дорадчий орган стосовно проектів, що мають безпосереднє відношення до управління збереженням, до консервації та довгострокового доступу до цифрової інформації. Бюро стимулюватиме й координуватиме пропозиції стосовно співробітництва в окремих проектах збереження фондів на державному та регіональному рівнях, а також відіграватиме активну роль у пошуку фінансування для цього виду діяльності.

- ❖ Ми співпрацюватимемо і лобіюватимемо фінансові організації в усіх секторах економіки, аби гарантувати виділення потрібних коштів для проведення досліджень у сфері збереження (фондів).
- ❖ Ми гарантуватимемо, щоб усі проекти, пов'язані зі збереженням, консервацією та довгостроковим доступом до цифрових матеріалів, здійснювалися за «кращими методиками», за національними і міжнародними стандартами.

*Дослідження у галузі збереження фондів.
Поточні дослідження*

Наразі НБЗ проводить такі дослідження:
Реєстр стану фондів і статусу зберігання.

Команда з компанії «Девід Хейнс Есоушіейтс енд Інформейшн Менеджмент Есоушіейтс» працює над розробкою національного реєстру стану фондів і статусу зберігання для науково-дослідницьких бібліотек Великої Британії та Ірландії. Спочатку реєстр зосередить свою увагу на бібліотеках вищих навчальних закладів, які мають науково-дослідні відділення, і на національних бібліотеках. Реєстр розробляється у середовищі Інтернет і дозволить бібліотекам, що братимуть участь у цьому проекті, додавати та змінювати інформацію про власні фонди. Його було введено в дію восени 1999 р.

Національна програма зі створення заміників оригіналів.

*Дослідницький проект з розробки
Національної стратегії заміників оригіналів*

Комісія в справах бібліотек та інформації профінансувала дослідницький проект, спрямований на розробку Національної стратегії заміників оригіналів. Його втіленням займається Центр інформаційних досліджень та професійного навчання на базі Школи інформатики при Університеті центральної Англії. Нагляд за проектом здійснює підкомітет Бюро, який займається питаннями заміників оригіналів (формально він називається «Мелон Майкροфілмінг Стірінг Коміті»). НБЗ активно проводить розробку національної стратегії збереження бібліотечних та архівних матеріалів Великої Британії й Ірландії.

Основною метою цього дослідження є вироблення критеріїв та методології, які дозволять визначити Національну стратегію заміників оригіналів у бібліотеках. Зокрема, завданням проекту є визначення типів матеріалів, відзнятих на плівку або переведених у цифровий формат згідно зі стандартами зберігання; пошук нових видів зібрань, що підходять для програми створення заміників, а також складання критеріїв відбору для Національної програми заміників оригіналів. Критерії відбору будуть встановлені для змісту, ширшого доступу, матеріалів, котрі перебувають у критичному стані, і матеріалів, які становлять загальнонаціональну цінність. Крім того, програма спрямована на визначення придатних технологій виготовлення заміників, що дозволить виробити основні методи створення заміників. Вироблені критерії будуть використовуватися організаціями, які виділятимуть гранти, що дасть їм змогу правильно оцінювати пропозиції.

Збір інформації триватиме за допомогою цілого ряду методів, включаючи літературу, пошук в

Інтернет та проведення соціологічних опитувань (у Великій Британії й за кордоном). Поряд із безпосереднім відвідуванням і опитуванням проводитиметься телефонне опитування для відбору потрібних організацій та індивідуумів. Також буде організовано спеціальну групу. Проект дасть можливість проводити обговорення і ділитися інформацією за допомогою професійних періодичних видань, веб-сайтів, дискусійних форумів та кінцевого звіту.

Пілотні програми:

Програма оцінки потреб збереження фондів.

Дослідження, проведені Об'єднаним комітетом інформаційних систем (ОКІС).

Дослідження Британської бібліотеки.

Ремісничий проект — BES2-3432 — Випуск якісної шкіри для потреб архівів.

У січні 1999 р. почалась робота над «Ремісни-

чим проектом — BES2-3432 — Випуск якісної шкіри для потреб архівів». Мета — налагодження процесу чинення для випуску якісної шкіри для книжкових палітурок, яка, порівняно зі звичайною шкірою, не тільки відповідатиме вимогам (удвічі довша тривалість) експлуатації при зберіганні, а й за якістю задовольнятиме палітурників. Від самого початку розробки цього проекту до нього було залучено цілий ряд кінцевих користувачів, аби вони визначили якості, що їх повинна мати палітурна шкіра. Завдяки їх своєчасному залученню є надія, що вдасться закласти міцний фундамент для розвитку шкірних технологій і наукових завдань. Європейська Комісія і виробники палітурної шкіри з Греції, Великої Британії, Німеччини та Італії спонсорують цей проект. Центри дослідження шкіри у Греції, Великій Британії та Німеччині проведуть випробування й аналітичну роботу.

Коротко

«Бібліотеки зараз наближаються до найрадикальніших змін у своїй історії. Цей процес буде очолювати і проводити уряд з метою розвинути інформаційну мережу публічних бібліотек. Бібліотеки продовжуватимуть виконувати свої традиційні функції, залишаючись осередком, де можна отримати книги й інші матеріали. Але за умов використання потужностей електронних технологій вони нині зможуть мати значно більше функцій».

*Кріс Сміт,
Державний секретар з питань культури,
засобів масової інформації і спорту
(з інтерв'ю, даному
«The Bookseller» 29 травня 1998 р.)*

Велика Британія є світовим лідером у видавничій справі, створенні інформаційних мереж, використанні засобів комунікації, засобів масової інформації, системі освіти і проведенні досліджень. Певною мірою лібералізація британського ринку телекомунікацій сприяла поширенню мереж Інтернет і Веб у межах країни. Вона експортує книжкової продукції більше, ніж будь-яка інша держава світу. Визнана потужність і відома репутація британських ЗМІ, включаючи BBC, Reuters, ITN і деякі національні газети й журнали, а також компанії, що виробляють програмне забезпечення, переконують, що Велика Британія є країною, в якій можна

спостерігати за процесом формування глобального інформаційного суспільства.

У Великій Британії існує справжнє розмаїття бібліотечно-інформаційних служб, багато з яких відомі в усьому світі. Серед них три національні бібліотеки, близько 4 100 публічних, майже 100 університетських, понад 600 інших бібліотек системи вищої і закладів доуніверситетської освіти, 5 600 шкільних і майже 2 200 спеціальних бібліотек у публічному і приватному секторах. Британські бібліотеки щороку видають своїм користувачам 560 млн прим. документів, що становить 10 прим. на кожного чоловіка, жінку чи дитину. Понад 58 % населення зареєстровано в публічних бібліотеках, а 10 млн користувачів відвідують їх раз на два тижні. Університетські бібліотеки у країні налічують більше 70 млн прим. зібрань, 3 000 км книжкових полиць і 135 000 місць для читачів.

*Інформація підготовлена
Британською бібліотекою
та Британською Радою.*